

Львівський національний університет імені Івана Франка

Факультет педагогічної освіти

Кафедра початкової та дошкільної освіти

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Технології початкової освіти

Галузь знань 01 Освіта

Спеціальність 013 «Початкова освіта»

Другий (магістерський) рівень вищої освіти

Денна / заочна форми навчання

2020 рік

Технології початкової освіти. Робоча програма з для студентів спеціальності 013 «Початкова освіта»
„31” серпня, 2020 року – 15 с.

Розробник: кандидат педагогічних наук, доцент кафедри початкової та дошкільної освіти Проц М. О.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри початкової та дошкільної освіти

Протокол № 1 від “31” серпня 2020 року

Завідувач кафедри проф. Мачинська Н.І.

“ _____ ” _____ 2020 року

Схвалено Вченою радою факультету педагогічної освіти

Протокол від “ 31 ” 08 2020 року, протокол № 1

Голова Вченої ради доц. Герцюк Д. Д.

© М. Проц, 2020 рік

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 01 – Освіта / Педагогіка <hr/> (шифр, назва)	Статус: Обов’язкова	
Модулів – 1	Спеціальність 013 Початкова освіта Спеціалізація Дошкільне виховання	Мова навчання: Українська	
Змістових модулів – 2		Рік підготовки: 1-й	
Індивідуальне завдання –		Семестр	
Загальна кількість годин - 90		1-й	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 3,5	Освітній ступінь «магістр»	Лекції	
		16 год.	8 год.
		Практичні, семінарські	
		16 год.	8 год.
		Лабораторні	
		-	-
		Самостійна робота	
		58 год.	74 год.
ІНДЗ: –			
Вид контролю – екзамен			

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни є формування у студентів знань, умінь організації процесу навчання як педагогічної взаємодії з учнями, особистісного ставлення до інноваційної педагогічної діяльності; сформувані готовності до впровадження сучасних технологій у практику початкової школи.

Завдання навчальної дисципліни:

- ознайомити студентів факультету з концептуальними та теоретичними положеннями численних технологій навчання;
- узагальнити педагогічні технології початкової школи, виявити їх фундаментальну спільність, виділити істотні ознаки;
- сформувані позитивне ставлення і прагнення майбутнього вчителя початкової школи до творчого оволодіння новими навчальними технологіями;
- вчити студентів обирати оптимальні технології навчання відповідно до індивідуальних можливостей учнів початкових класів, рівню їх підготовки, умов;
- орієнтувані студентів до педагогічної творчості, самостійності, дослідницької діяльності.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:

знати:

- місце педагогічних технологій у системі сучасної освіти;
- наукове підґрунтя формування педагогічних технологій;
- різновиди педагогічних технологій в осередку початкової школи;
- особистісно орієнтовані технології початкової школи;
- прийоми організації співробітництва на уроці;
- принципи моделювання педагогічних технологій;
- способи конструювання педагогічних технологій для початкової школи;
- особливості альтернативних технологій педагогічної царини;
- визначальні риси педагогічних технологій початкової школи;
- передумови залучення педагогічних процес початкової школи;
- способи активізації передового педагогічного досвіду в освітній практиці.

вміти:

- фахово визначати особливості провідних педагогічних технологій;
- розрізняти традиційні та альтернативні педагогічні технології;
- опрацьовувати інформаційні джерела з питань педагогічних інновацій;
- виявляти ефективні педагогічні технології для розв'язання освітніх проблем початкової школи;
- впроваджувати педагогічні технології у освітній процес початкової школи;
- орієнтуватись у різновидах новітніх педагогічних технологіях;
- узгоджувати традиційні й інноваційні освітні технології;

- передбачати результати впровадження педагогічних технологій у освітній процес.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Інноваційні тенденції розвитку сучасної освіти

Тема 1. Педагогічна інноватика у системі сучасної науки і освіти.

Тема 2. Технологічний підхід в освіті.

Змістовий модуль 2. Реалізація педагогічних інновацій в умовах Нової української школи

Тема 3. Інноваційні технології Нової української школи.

Тема 4. Інтерактивне навчання як інноваційна технологія організації освітнього процесу.

Тема 5. Проектні технології в освітньому процесі початкової школи

Тема 6. Інноваційні методи проблемного навчання

Тема 7. Застосування інформаційно-комунікаційних технологій у професійній діяльності сучасного педагога.

Тема 8. Інноваційна діяльність в авторських загальноосвітніх навчальних закладах.

Контроль знань за змістовими модулями 1 і 2

4. Структура навчальної дисципліни

№ п/п	Назви змістових модулів і тем	Усього годин	Кількість годин денна форма						
			у тому числі						
			лекції	практичні заняття	лабор.	інд.	самост. робота		
1	2	3	4	5	6	7	8		
Змістовий модуль 1. Інноваційні тенденції розвитку сучасної освіти									
1.	Тема 1. Педагогічна інноватика у системі сучасної науки і освіти.	11	2	2			7		
2.	Тема 2. Технологічний підхід в освіті.	12	2	2			8		
Змістовий модуль 2. Реалізація педагогічних інновацій в умовах Нової української школи									
3.	Тема 3. Інноваційні технології Нової української школи.	11	2	2			7		
4.	Тема 4. Інтерактивне навчання як інноваційна технологія організації освітнього процесу.	12	2	2			8		
5.	Тема 5. Проектні технології в освітньому процесі початкової школи	11	2	2			7		
6.	Тема 6. Інноваційні методи проблемного навчання	11	2	2			7		
7.	Тема 7. Застосування інформаційно-комунікаційних технологій у професійній діяльності сучасного педагога.	11	2	2			7		
8.	Тема 8. Інноваційна діяльність в авторських загальноосвітніх навчальних закладах.	9	2				7		
9.	<i>Контроль знань за змістовими модулями 1-2</i>	2		2					
	Всього годин ІСПИТ	90	16	16			58		

5. Теми семінарсько-практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Структурна модель та інноваційна діяльність педагога	2
2	Тема 2. Технологічний підхід в освіті	2
3	Тема 3. Діяльнісний та тематичний підходи інтегрованого	2

	навчання	
4	Тема 4. Інтерактивне навчання як інноваційна технологія організації освітнього процесу	2
5	Тема 5. Проектні технології в освітньому процесі початкової школи	2
6	Тема 6. Технології проблемного навчання та розвитку творчої особистості	2
7	Тема 7. Застосування інформаційно-комунікаційних технологій у професійній діяльності сучасного педагога	2
8	Контроль знань за модулями	2
	Усього годин	16

6. Теми лабораторних занять

Лабораторні заняття не передбачені навчальним планом.

7. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин				
1	<p>Тема 1. Проаналізуйте нормативну базу інноваційної діяльності:</p> <p>1. Закон України «Про інноваційну діяльність» 2004. URL:http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/40-15</p> <p>2. Положення про експериментальний загальноосвітній заклад. <i>Освіта України</i>. 2002. 28 травня. С. 4-5.</p> <p>3. Положення «Про порядок здійснення інноваційної освітньої діяльності» (наказ МОН України № 522 від 17.11.2000). <i>Освіта України</i>. 2001. № 6. С. 1-4.</p> <p>4. Закон України «Про загальну середню освіту». 2018.</p> <p>5. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на 2012-2021 рр.</p> <p>6. Заповніть таблицю «Характеристика нормативно-правових документів у контексті інноваційної діяльності сучасного педагога»</p> <table border="1" data-bbox="264 1727 740 1816"> <tr> <td>Документи</td> <td>Зміст</td> </tr> <tr> <td>...</td> <td>...</td> </tr> </table>	Документи	Зміст	7
Документи	Зміст					
...	...					
2	<p>Тема 2. 1. Обґрунтуйте (письмово) особливості змісту педагогічної технології «Будинок вільної дитини» М. Монтесорі.</p> <p>2. Розкрийте зміст технології «Йена-план-школа» П. Петерсена.</p> <p>3. Проаналізуйте антропософтські школи Р. Штейнера.</p> <p>4. Проаналізуйте зміст педагогічної технології «Школа успіху і радості» С. Френе.</p>	8				

3	Тема 3. 1. Підготуйтеся до дискусії на тему «Традиційне предметне навчання чи інтегроване навчання?» Оберіть свою позицію(традиційне предметне навчання чи інтегроване) і обґрунтуйте свій вибір. 2. Заповніть таблицю «Позитивні та негативні аспекти інтегрованого навчання».	7
4	Тема 4. 1. Заповніть таблицю «Позитивні та негативні аспекти інтерактивного навчання». 2. Розробіть інтерактивну вправу для навчання молодших школярів (предмет і клас на вибір). 3. Запропонуйте правила організації інтерактивної роботи учнів на уроках у початкових класах.	8
5	Тема 5. 1. Складіть схему «основні типи проектів». Охарактеризуйте кожен із них. 2. Заповніть схему «Переваги проектного навчання: для вчителів та для учнів»	7
5	Тема 6. 1. Заповніть таблицю «Основні етапи проблемного навчання: етап – назва – мета». 2. Охарактеризуйте спільні риси проектного та проблемного навчання та виділіть суттєву різницю між ними.	7
6	Тема 7. 1. Проаналізуйте особливості змісту педагогічної технології «Школа для життя, через життя» Ж.-О. Декролі. 2. Проаналізуйте гуманно особистісну технологію Ш. О. Амонашвілі.	7
7	Тема 8. 1. Проаналізувати «Школу Радості» В. Сухомлинського. 2. Заповнити таблицю «Школа Радості»: - Особливості навчально-виховного процесу (розпорядок дня, навчальні предмети, д.з.) - Використання технологій - Методики за якими працює школа, форми, методи, засоби. - Керівна роль вчителя (стилі, методи спілкування та взаємодії) - Відгуки батьків - Особиста думка.	7
	Усього	58 год.

8. Індивідуальні завдання

Індивідуальна робота передбачає самостійне опрацювання тем і питань необхідних для засвоєння навчальної дисципліни.

9. Методи та форми навчання

Викладання навчальної дисципліни «Технології початкової освіти» здійснюється у формі лекцій, практичних занять, самостійної роботи.

Дисципліна «Технології початкової освіти» складається з 2 змістових модулів, 8 тем, і розрахована на 90 навчальних годин, з яких 16 годин лекційних занять, 16 годин практичних занять та 58 годин навчального часу передбачено для самостійного опанування навчального матеріалу.

Підсумковий контроль здійснюється у формі іспиту в кінці вивчення курсу.

Лекційні заняття є формою аудиторного заняття, де на проблемному рівні забезпечується доведення викладачем навчальної інформації шляхом викладу загальних і особливих положень теми. Лекції є основним джерелом знань. Вони охоплюють основний теоретичний матеріал найважливіших тем навчального курсу. Метою лекції є висвітлення лектором проблем теоретико-методологічного характеру, визначення основних категорій, аналіз важливих аспектів аналізованих проблем з метою формування у студентів комплексу знань, вмінь і навичок основ педагогічних технологій в початковій школі. Необхідною умовою для досягнення означеної мети є перманентне ознайомлення з новітньою науковою та навчальною літературою. Практичне заняття є формою навчального заняття, під час якого викладач організує детальний розгляд окремих теоретичних положень та формує вміння і навички їх практичного застосування шляхом індивідуального виконання студентами завдань. Контроль теоретичних знань студентів забезпечується шляхом обговорення попередньо визначених питань. Практичне заняття сприяє формуванню вміння вирішувати конкретні практичні завдання. Самостійна робота є основним засобом опанування студентами навчального матеріалу у позааудиторний час, що передбачає опрацювання конспекту лекцій та самостійне освоєння навчального матеріалу за окремими темами, опрацювання нормативно-правових актів та програм за темою заняття, а також рекомендованої наукової та навчальної літератури, підготовка до іспиту.

Самостійна робота студента забезпечується системою навчально-методичних засобів, передбачених для вивчення навчальної дисципліни: підручники, навчальні, навчально-методичні посібники та матеріали, конспект лекцій викладача, методичні рекомендації тощо.

Консультації є формою аудиторного або індивідуального заняття, що сприяє глибшому та повнішому засвоєнню тем навчальної дисципліни.

Методи

Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності.

Методи стимулювання й мотивації навчально-пізнавальної діяльності.

Методи контролю (самоконтролю, взаємоконтролю), корекції (самокорекції, взаємокорекції) за ефективністю навчально-пізнавальної діяльності.

Бінарні, інтегровані (універсальні) методи.

Інтерактивні методи.

10. Методи контролю

Оцінка якості засвоєння навчальної програми включає **поточний контроль** успішності, **модульний контроль** та **іспит**.

Для поточного контролю засвоєння студентами навчального матеріалу передбачається проведення **практичних занять та виконання творчих робіт**, перелік яких наводиться в робочій навчальній програмі.

Для модульного контролю засвоєння студентами навчального матеріалу передбачається контроль знань, порядок проведення та зміст якого наводяться в робочій навчальній програмі.

Для організації **самостійної роботи** студентів передбачається **написання рефератів, творів, виконання творчих завдань**.

11. Розподіл балів, які отримують студенти

T1, T2 ... T12 – теми Змістових Модулів.

Поточне оцінювання та самостійна робота (50 балів)							Підсумкове оцінювання (екзамен)	Сума
Змістовий Модуль 1		Змістовий Модуль 2				Змістовий модуль 1-2		
T1	T2	T3	T3	T5	T6	T7	50	100
6	6	5	6	5	6	6		

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
81-89	B	добре	
71-80	C		
61-70	D	задовільно	
51-60	E		
26-49	FX	незадовільно з можливістю повторного	не зараховано з можливістю

		складання	повторного складання
0-25	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

12. Методичне забезпечення

1. Програма з курсу «Педагогічні технології в початковій школі».
2. Конспекти лекцій.
3. Підручники та їх електронні форми (зазначені у списку літератури).
4. Навчальні посібники (зазначені у списку літератури).
5. Мультимедійні презентації до лекцій, відеоматеріали, електронні ресурси Інтернет мережі.

13. Рекомендована література

Базова література

1. Аніщенко О. В. Сучасні педагогічні технології: курс лекцій / О. В. Аніщенко, Н. І. Яковець. – Ніжин : Вид-во НДУ ім. М. Гоголя, 2005. – 198 с.
2. Васьков Ю. В. Педагогічні теорії, технології, досвід (дидактичний аспект) / Ю. В. Васьков. – Х: «Скорпіон», 2000. – 120 с.
3. Дичківська М.І. Інноваційні педагогічні технології: Практикум. – К.: Слово, 2013. – 448 с.
4. Енциклопедія освіти / За ред. В.Кременя. – К.: Юніком Інтер, 2008. – 1040с.
5. Енциклопедія педагогічних технологій та інновацій / Уклад. Н.Наволокова. – Х.: Основа, 2010. – 167 с.
6. Зайчук В. О. Сучасні педагогічні технології: дидактично-інноваційний аспект. Т.2. / В. О. Зайчук, А. С. Нісімчук, А. Д. Білан. – Луцьк: ПВД «Твердиня», 2009. – 312 с.
7. Зайчук В. О. Сучасні педагогічні технології: дидактично-інформаційний аспект. Т. 1. / В. О. Зайчук, А. С. Нісімчук, А. Д. Білан. – Луцьк: ПВД «Твердиня», 2009. – 288 с.
8. Інноваційні педагогічні технології: Навч. посібник. – К.: Академвидав, 2004. – 352 с.
9. Нісімчук А. С. Сучасні педагогічні технології: навч. посіб. / А. С. Нісімчук, О. С. Падалка, О. Т. Шпак. – К. : ВЦ «Просвіта», 2000. – 368 с.

10. Педагогічні технології: теорія та практика: навч.-метод. посіб. / за ред. М. В. Гриньової ; Полтав. держ. пед. ун-т ім. В. Г. Короленка– Полтава : АСМІ, 2006. – 230 с.
11. Підласий І. Продуктивний педагог. Настільна книга вчителя. – Харків: Основа, 2010. – 360 с.
12. Пометун, О.І. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання: наук.-метод. посіб. / О. І. Пометун, Л. В. Пироженко; за ред. О. І. Пометун. – К. : «А.С.К.», 2005. – 192 с.
13. Сиротенко Г.О. Сучасний урок: інтерактивні технології навчання / Г. О. Сиротенко. – Х. : ВГ «Основа», 2003. – 80 с.
14. Творчість і технології в наукових дослідженнях неперервної професійної освіти: [наукове видання / за заг. ред. С.О. Сисоевої]. – К.: КІМ, 2008. – 424 с.
15. Химинець В., Кірик М. Інновації в початковій школі. – Тернопіль: Мандрівець, 2012. – 312 с.
16. Чепіль М., Дудник Н. Педагогічні технології: Навч. посібник. – К.: Академвидав, 2012. – 224 с.
17. Шарко В.Д. Нові технології навчання. – Херсон, 2000. – 92 с.

Допоміжна література

1. Альтшуллер Г. С. Найти идею: Введение в ТРИЗ – теорию решения изобретательских задач / Г.С.Альтшуллер. – 8-е изд., доп.– Петрозаводск: Алма Паблишер, 2015.– 402 с.
2. Амонашвили Ш. А. Психологические основы педагогики сотрудничества: книга для учителя. / Ш. А. Амонашвили. – К. : Освита, 1991.– 111 с.
3. Амонашвили Ш.А. Личностно-гуманная основа педагогического процесса / Ш.А. Амонашвили. – Минск: Университетское, 1990. – 560 с.
4. Бондар В. І. Психолого-педагогічні основи розвитку дітей в системі М. Монтесорі : навч. посіб.: [осн. етапи формування світогляду та псих.-пед. поглядів М. Монтесорі]. – Полтава: РВВ ПДАА, 2009. – 251 с.
5. Вальдорфська педагогіка в Україні: З повагою до дитини: зб. ст.: матеріали міжнар. пед. читань «Пошук життєвого шляху» / М-во освіти і науки України [та ін.].– К.: НАІРІ, 2009. – 166 с.
6. Галаган І.С. Передові освітні технології світу: [аналіз можливостей їх застосування в освітній діяльності України] // Відкритий урок. Розробки, технології, досвід. – «Плеяди». – 2013. – №2. – С. 28-31.
7. Грицюк О. І. Інтерактивні технології навчання молодших школярів // Почат. навчання та виховання. – 2011. – № 8. – С. 2–17.
8. Древаль Г.І. Інновації в початковій школі // Почат. освіта. – 2009. – № 42 (листопад). – С. 2-4.

9. Жуковська С.М. Упровадження освітніх інновацій (Проект) // Завуч. – 2011. – № 8 (березень). – С. 3-5.
10. Загрева Л. І. Гуманна педагогіка Шалви Амонашвілі // Відкритий урок: розробки, технології, досвід. – 2010. – № 11. – С. 50-51.
11. Зазуліна Л. С. Технологія концентрованого навчання: теорія та практика / Л. С. Зазуліна, Г.В. Можейко, Л.В. Дацко // Директор школи. – 2008. – № 5. – С. 3-7.
12. Зерна педагогічної інновації: Хрестоматія / Укладачі: Л.В.Буркова, Н.Ф.Федорова. – К.: Київська правда, 2012. – 120 с.
13. Коваль Л.Д. Підготовка майбутнього вчителя початкової школи до моделювання уроків за різними навчальними технологіями // Почат. шк. – 2005. – № 11. – С. 22–26.
14. Комар О.Ю. Інтерактивні технології – технології співпраці // Почат. шк. – 2004. – № 9. – С. 5–8.
15. Крамаренко С.А. Інтерактивні техніки навчання як засіб розвитку творчого потенціалу учнів // Відкритий урок. – 2002. – № 5/6. – С. 18–19.
16. Кратасюк Л.П. Інтерактивні методи навчання // Дивослово. – 2004. – № 10. – С. 2–11.
17. Ліщук І. Р. Робота школи в режимі інноваційного розвитку // Сучасна шк. України. – 2009. – № 9 (вересень). – С. 37–39.
18. Логачевська С. П. Методика диференційованого навчання: 150 фрагм. уроків мови і математики в 1-4 кл. з елементами диференціації. – Кам'янець-Подільський: Абетка, 2005. 239 с.
19. Матвієнко О.В. Метод конкретних педагогічних ситуацій: Навчально-методичний посібник / За ред. В.І.Бондаренко. – К.: Українські пропілеї, 2011. – 299 с.
20. Новиченко О. М. З досвіду використання інтерактивних технологій // Почат. освіта. – 2007. – № 41 (листопад). – С. 4–5.
21. Осадчук Р.В. Педагогічні технології міжпредметних зв'язків у навчально-виховному процесі // Історія в школі. – Етносфера, 2013. – № 9. – С. 14-16.
22. Освітні технології: Навч.-метод. посібник / За ред. О.Пехоти. – К.: А.С.К., 2002. – 255 с.
23. Підгребя Н. С. Інноваційні технології як засіб розвитку творчої активності учнів // Сучасна шк. України. – 2009. – № 10 (жовтень). – С. 35–42.
24. Положення про порядок здійснення інноваційної освітньої діяльності // Дошкільне виховання. – 2002. – № 3. – С. 24–28.
25. Полтавець О. С. Впровадження інноваційних технологій у практику роботи початкової школи // Почат. навчання та виховання. – 2006. – № 16 (червень). – Додаток «Метод. банк». – С. 1–24.

26. Проекти в початковій школі: тематика та розробки занять / упоряд.: О. В. Онопрієнко, О. П. Кондратюк. – К. : Шк. світ, 2007. – 128 с.
27. Проц М. Педагоги-новатори України: Навч. посібник. – Львів: Бадікова Н. О., 2015. – 148 с.
28. Русняк Т. С. Освітні технології – похідні нового типу освіти // Математика в школах України. – Основа, 2015. – № 6. – С. 2-9.
29. Сілков В.В. На шляху від колективних до особистісно орієнтованих технологій навчання / В.В. Сілков, Е.С. Сілкова // Почат. шк. – 2000. – № 11. – С. 26–28.
30. Сучасний урок у початковій школі. 33 уроки з використанням технології критичного мислення / упоряд. Г. О. Ярош, Н. М. Седова. – Х. : Основа, 2005. – 240 с.
31. Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми: зб. наук. пр. / редкол.: І. А. Зязюн [та ін.]; МО і науки України; АПН України. – К. : Вінниця, 2000. – 486 с.
32. Сучасні шкільні технології. Ч. 1./ упоряд. І. Рожнятковська, В. Зоц. – К. : Ред. загальнопед. газ., 2004. – 112 с.
33. Сучасні шкільні технології. Ч. 2. / упоряд. І. Рожнятовська, В. Зоц. – К. : Ред. загальнопед. газ., 2004. – 128 с.
34. Тарасов Л.С., Тарасова Т.А. Діалектичний характер інноваційної освітньої технології «Екологія і розвиток» («Екологія і діалектика») / Л.С. Тарасов, Т.А. Тарасова // Філософія освіти. – 2005. – № 2.– С. 171-178.
35. Ткаченко А.В., Герасименко М.О., Даценко О.А. Сучасні педагогічні технології інноваційних і авторських шкіл // Педагогічні технології: теорія та практика: навчально-методичний посібник / за ред. проф. М.В.Гриньової. – АСМІ, 2006. – С.175-198.
36. Ткаченко Л. В. Формування нового педагогічного мислення: нові освітні технології // Освіта. – 2011. – № 14 (9-16 березня). – С. 10–11.
37. Фурс Г. О. Інноваційні педагогічні процеси у початкових класах як шлях до якісної освіти // Почат. навчання та виховання. – 2009. – № 16-18 (червень). – С. 10–24.
38. Хілтунен О. С. Про педагогіку Марії Монтессорі // Відкритий урок. Плеяди. – 2007. – № 2/3, ч. II. – С. 48-51.
39. Чернова Н.І. Інновації в освіті та нові підходи до методики активізації пізнавальної діяльності учнів // Сучасна шк. України. – 2009. – № 8 (серпень). – С. 71–75.
40. Шаталов В.Ф. Что такое опорный сигнал? / В.Ф. Шаталов // Відкритий урок: розробки, технології, досвід. – 2005. – № 1/4. – С. 114-117.

41. Шелестова Л.С. Інтерактивні технології: «за» і «проти» // Шкільний світ. – 2003. – № 12. – С. 3.
42. Шимановський М. В. Самоврядування у школі Селестена Френе // Шкільний світ. – 2008. – № 20. – С. 17-19.
43. Шпонтант І. М. Інноваційна компетентність педагога / І. М. Шпонтант // Безпека життєдіяльності. – 2011. - № 3. – С. 21–24.
44. Ющенко І. В. Використання діяльнісного методу в навчанні за науково-педагогічним проектом «Росток» // Почат. навчання та виховання. – 2009. - № 16-18 (червень). – С. 59-77.
45. Ющенко І. В. Упровадження інтерактивних технологій на уроках у початкових класах // Почат. навчання та виховання. – 2010. – № 2 (січень). – С. 2–9.
46. Які вони, сучасні педагогічні технології? // Відкритий урок. Розробки, технології, досвід. – «Плеяди», 2009. – № 3. – С. 27-31.

Інформаційні ресурси

1. Вчитель у мережі [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://sites.google.com/site/ulejconf>
2. Єдине освітнє інформаційне вікно України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.osvita.com>
3. Інформаційний портал «Знання» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://znannya.info>
4. Освіта України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://osvita-ukrainy.com.ua>
5. ОсвітаUA [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://osvita.ua>
6. Освіта і Наука [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://firstedu.com.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=93&Itemid=34
7. Педагогічна бібліотека [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.pedlib.clx.ru>
8. Портал сучасних педагогічних ресурсів [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.intellect-invest.org.ua>